

Bezpečnostní problematika cizinců v Pardubickém kraji

Aliens' safety issues in Pardubice region

Nela Vlasáková, Petr Kadlec

Abstrakt

Příspěvek se zabývá problematikou cizinců, která je podrobněji zaměřena na oblast bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. V návaznosti bude nejprve stručně uvedeno teoretické objasnění cizinecké problematiky v České republice se specifikací na Pardubický kraj. Následně budou uvedeny závěry z průzkumu uskutečněného prostřednictvím dotazníkového šetření, které napomůže analyzovat bezpečnostní problémy cizinců na Pardubicku.

Abstract

The article deals with the immigration issue and it is focused on the area of safety and protection of population in more details. First, the theoretical background of immigration issue in the Czech Republic, specifically in Pardubice region is introduced. Subsequently the conclusions of the research accomplished through the questionnaire will be presented which will help analyze safety problems of immigrants in Pardubice region.

Klíčová slova

cizinci, Pardubický kraj, migrace, bezpečnost

Keywords

aliens, Pardubice region, migration, safety

Úvod

Vlivem globalizace se na území České republiky rok od roku neustále zvyšuje počet občanů s cizím občanstvím. I oni se během pobytu v České republice mohou setkat s neočekávanými mimořádnými událostmi, jako jsou živelní pohromy (záplavy a povodně, požáry, vichřice, sněhové laviny, zemětřesení), hromadné dopravní nehody, havárie s únikem nebezpečných látek do životního prostředí (havárie v chemických provozech a skladech), a i dalšími událostmi, které mohou ohrozit životy, zdraví obyvatel a způsobit velké materiální škody. Proto je potřeba s nimi počítat i v těchto situacích, protože i samotní občané - cizinci mohou účinně napomoci ke zmírnění daných následků. K tomu je ale zapotřebí znát možná nebezpečí, chování při vzniku těchto událostí a umět si poradit, ale třeba i pomoci ostatním spoluobčanům.

Z toho plyne, že je nezbytné, aby i tito občané byli neustále informováni, jak těmto situacím jednak předcházet a také jak na ně nejlépe reagovat. Pokud se bude společnost snažit předávat cizincům signály a připravovat je na možná ohrožení, následná reakce na danou situaci a případný zásah bude rychlý a bez zbytečných komplikací.

Cizinci tvoří specifickou skupinu osob, na což je třeba brát ohled při přípravě různých informačních materiálů a také programů pro krizovou připravenost. Z toho vyplývá, že veškerá tato činnost směřující k této skupině občanů vyžaduje zvláštní přístup k přípravě a řešení mimořádných událostí.

Aktuálnost tohoto tématu je jasně zřetelná zejména z hlediska četnosti výskytu každodenních nežádoucích situací nejen v rámci České republiky ale současně z hlediska neustále se zvyšujícího počtu cizinců na našem území.

Tématikou bezpečnosti a ochrany obyvatelstva se věnuje řada jak tuzemských tak zahraničních autorů. Avšak ve spojitosti s cizinci a jejich vztahu k bezpečnosti a krizovému řízení není věnována této problematice pozornost v takové míře.

Cílem příspěvku je stručně teoreticky objasnit cizineckou problematiku na území České republiky, dále jeho bližší specifikace s ohledem na Pardubický kraj a v neposlední řadě vytyčit bezpečnostní problémy cizinců na území kraje v návaznosti na krizové řízení. Tím je myšlena příprava a řešení možných krizových situací, které zde mohou nastat v průběhu pobytu cizinců na území zainteresovaného kraje. Dále je záměrem příspěvku krátce zhodnotit informovanost v oblasti ochrany obyvatelstva se zaměřením na populaci cizinců pobývajících na Pardubicku.

1. Cizinecká problematika

Příspěvek je zaměřen na cizineckou problematiku v České republice. Z tohoto důvodu je vhodné si nejprve nadefinovat základní pojmy, které se vztahují k uvedené oblasti. Mezi základní otázky, které jsou v příspěvku řešeny je charakteristika cizinců na území České republiky, jejich kategorizace, druhy pobytů a jaké jsou vlastně důvody nebo příčiny příchodu těchto občanů.

1.1 Migrace

Každá společnost se vyznačuje určitou strukturou (biologickou, ekonomickou, kulturní), která není strnulá, ale mění se prostřednictvím procesů (pohybů), které v rámci této struktury probíhají. Mohou být vyvolány jednak pohybem přirozeným, který je daný tím, že lidé se rodí a umírají, a jednak pohybem mechanickým, který zahrnuje všechny druhy prostorových pohybů společnosti (v tomto smyslu lze pojem ztotožnit s pojmem mobilita nebo hybnost).

Podle jejich pohybů rozlišujeme několik druhů prostorových pohybů. Rozlišujeme pohyby dočasné a pohyby, které vedou k trvalejší změně bydliště. Do první zmíněné skupiny pohybů lze zařadit dojížděky - za zaměstnáním, za službami a zbožím, zpravidla ročně se opakující migraci nebo i cestovní ruch. Druhou skupinu představuje migrace (stěhování), která představuje formu prostorové mobility mezi dvěma územními jednotkami, která v tomto případě znamená obvykle dlouhodobější změnu pobytu (změnu stálého či obvyklého bydliště).

V současné době lze spatřovat příčiny migrace zejména v rozdílech v bohatství mezi jednotlivými státy, v síle ekonomik jednotlivých zemí, úrovni ekonomického rozvoje a dále v životní úrovni jejich obyvatel. Je důležité podotknout, že v souvislosti s migrací můžeme spatřovat jak faktory pozitivní, tak negativní, což přispívá taky ke skutečnosti, že tato problematika se stává stále diskutovanějším tématem.

1.2 Cizinec

Cizincem se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie. (§1, zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR)

Za cizince jsou v České republice považovány osoby s jiným než českým státním občanstvím, osoby bez státního občanství a rovněž osoby s více občanstvími, z nichž žádné není státním občanstvím ČR.[1]

Vstup, pobyt a vycestování z území České republiky je v kompetenci Policie ČR (konkrétně Služby cizinecké policie), Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Cizinec smí na území ČR pobývat přechodně nebo trvale. Policie může z důvodu stanovených zákonem nevydat cizinci vízum k pobytu (přechodnému i trvalému). Tyto důvody (pro udělení víza nebo jiného povolení k pobytu) jsou vymezeny již zmíněným zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců v ČR, a zčásti také zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších úprav, který upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádal Českou republiku o ochranu formou azylu na území ČR a pobyt azyllanta na území.[2]

1.3 Kategorizace cizinců

Autor R. Trbola ve své knize kategorizuje cizince pobývající v ČR do tří skupin, tzv. pobytových režimů. Pobytovými režimy jsou míněny základní právní sféry, na které je cizinecké právo děleno působností jednotlivých zákonů, do kterých konkrétní cizinec spadá. Základními pobytovými režimy českého práva jsou:

- Cizinci tzv. třetích zemí (zákon o pobytu cizinců),
- Režim občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků (zákon o pobytu cizinců) a
- Azyl/ mezinárodní ochrana (zákon o azylu).

Z početního hlediska existují mezi zmíněnými skupinami cizinců také velké rozdíly v aktuální skladbě cizinců pobývajících v České republice. Nejpočetnější skupinu reprezentují cizinci patřící do režimu cizinci třetích zemí, menší zastoupení tvoří kategorie Evropská unie a poslední pozici zaujímá azylová skupina.[3]

1.4 Typy pobytů

V návaznosti jsou uvedeny základní informace o různých typech pobytu cizinců na území České republiky. Kniha *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR* pojednává v této souvislosti o tzv. pobytových stupních.

Pobytovými stupni cizineckého práva jsou zde zmíněny právní kategorie charakterizované určitou rámcovou časovou délkou a kvalitou povoleného pobytu. Pobytovými stupni v cizineckém právu evropských států obvykle jsou:

- Krátkodobý pobyt (do 90 dnů),
- Dlouhodobý pobyt (nad 90 dní, standardně prvních 5 let pobytu cizince) a
- Trvalý pobyt.

Tyto pobytové stupně jsou v právních rádech většiny států relativně ustálenými právními kategoriemi, které se vzájemně příliš nepřekrývají. V současné době jsou již do značné míry harmonizované na úrovni práva Evropských společenství, a to zejména pokud jde o krátkodobý pobyt, který je víceméně totožný s tzv. schengenským *acquis*. Pokud se jedná o trvalý pobyt, který do určité míry odpovídá právnímu statutu zavedenému směrnicí o dlouhodobě pobývajících rezidentech.

V případě České republiky, po roce 2000 došlo k legislativní úpravě, kdy výše uvedené stupně byly do značné míry rozmělněny a následně smíseny krátkodobé a dlouhodobé stupně pobytu do pobytů přechodných, který byl v zásadě podřízen vízovému režimu. I když byl dlouhodobý pobyt roku 2004 obnoven, současná legislativa pracuje jen:

- S jednotným pojmem pobytu přechodného, který zahrnuje[3]:
 - Pobyt bez víza,
 - Víza krátkodobá:
 - letištní vízum – vízum typu A,
 - průjezdní vízum - vízum typu B,

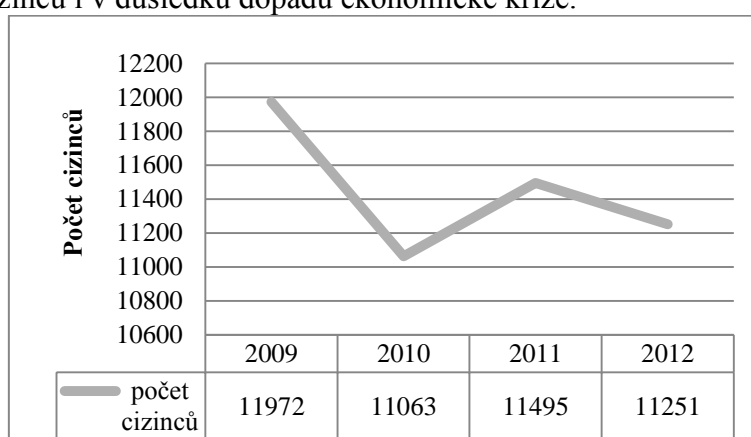
- vízum k pobytu do 90 dní) - vízum typu C a
- vízum typu A, B nebo C udělené jiným státem Schengenské dohody s platností po celém shengenském prostoru.
- Víza dlouhodobá:
 - (vízum k pobytu nad 90 dní) - vízum typu D a
 - vízum typu D nebo D+C udělené jiným státem shengenské dohody s platností po celém shengenském prostoru.
- Diplomatická víza nebo zvláštní víza:
 - Povolení k dlouhodobému pobytu,
 - Výjezdní příkaz¹,
 - Povolení k přechodnému pobytu (týká se režimu občanů Evropské unie, popřípadě jejich rodinných příslušníků).
- S pobytem trvalým, který je povolením poměrně jednotným

Je důležité uvědomit si rozdíly mezi jednotlivými druhy pobytu, s každým druhem pobytu se totiž pojí jiná práva a povinnosti. Rovněž jednotlivé druhy pobytů si jsou navzájem podmíněny, což v praxi znamená, že žádost o dlouhodobý pobyt je podmíněna udělením víza s pobytem nad 90 dnů a udělení trvalého pobytu je podmíněno nepřetržitým pobytem na území po dobu několika let (obecná lhůta 5 let) v závislosti od skutečností, které předcházely udělení dlouhodobého pobytu.[4]

2. Cizinci v Pardubickém kraji

Přehled o cizincích v České republice můžeme získat z materiálů Českého statistického úřadu, který každoročně vydává vlastní publikaci Život cizinců v ČR. Dále zjištění konkrétních čísel lze zjistit jednak pomocí sčítání lidu a dále činností Cizinecké policie ČR, která vede průběžnou evidenci cizinců při vstupu na území státu. Zatímco průběžná evidence registruje jak cizince přechodně i trvale přítomné, ze sčítání lidu máme dostupná data pouze o trvale přítomných cizinců v ČR v době sčítání lidu.[5]

K 31. říjnu 2012 v Pardubickém kraji žilo 11 251 cizinců, což znamená 2,17 % podíl na celkovém počtu obyvatel kraje. Z grafu č. 1 je patrné, že od roku 2009 dochází k mírné stagnaci počtu cizinců i v důsledku dopadů ekonomické krize.

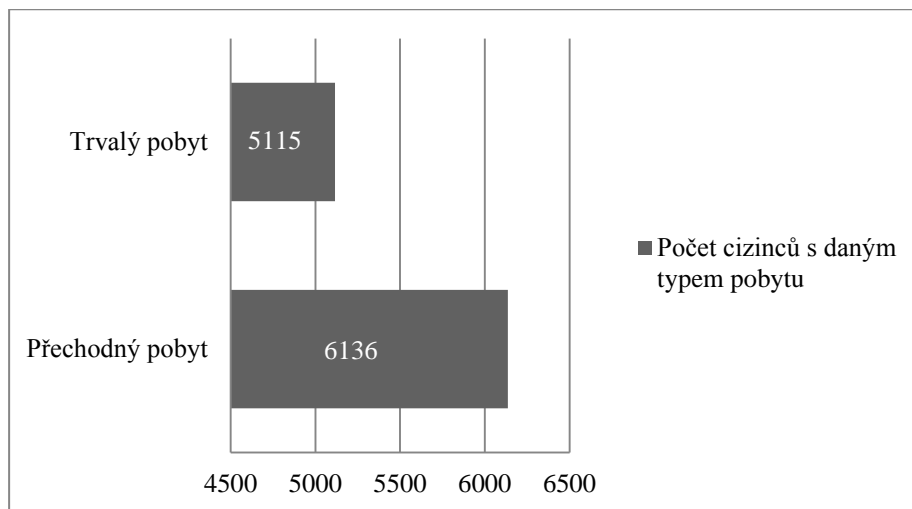

Graf č. 1: Vývoj počtu cizinců pobývajících na území Pardubického kraje v letech 2009 až 2012

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat [6]

¹ Výjezdní příkaz je doklad, který uděluje Policie ČR. Opravňuje k přechodnému pobytu na území České republiky po dobu, která je nezbytná k provedení neodkladných úkonů, a k vycestování z území. Doba přechodného pobytu na výjezdní příkaz není delší než 60 dnů.[8]

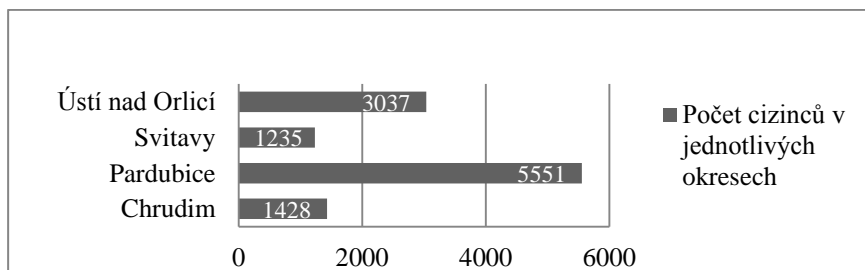
Podle údajů Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ministerstva vnitra ČR bylo na území Pardubického kraje evidováno celkem 5115 cizinců s trvalým pobytem, zbývající část 6136 cizinců pobývá s jiným než trvalým pobytem, tedy mají povolení přechodného pobytu - viz graf č. 2.

Graf č. 2: Počet občanů s cizím státním občanstvím na území Pardubického kraje podle typu pobytu ke dni 31. 10. 2012

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat[7]

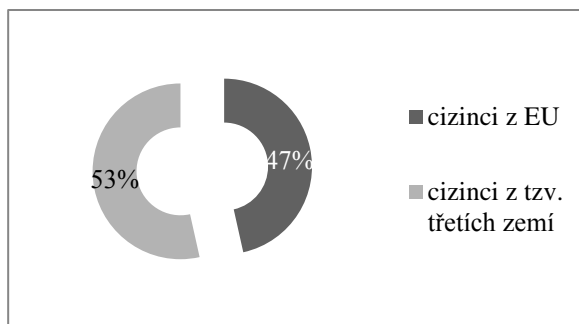
Cizinci žijí především v krajském městě a jeho okolí. V okrese Pardubice je evidováno 5 551 cizinců. Tento počet představuje skoro polovinu všech cizinců žijících v Pardubickém kraji. Následující graf znázorňuje rozmístění cizinců v jednotlivých okresech v rámci kraje.

Graf č. 3: Počet cizinců v jednotlivých okresech Pardubického kraje v roce 2012

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat[7]

Z hlediska pobytového režimu v kraji stále převládají cizinci pocházející z tzv. třetích zemí (6019 osob) nad cizinci pocházející z Evropské unie (5232 osob), což ilustruje i graf č. 4. Z toho rovněž vyplývá, že v kraji pobývá nejvíce cizinců s ukrajinským státním občanstvím (32 %), dále pak slovenským (24 %), vietnamských (13 %), polským (11 %) a ruským státním občanstvím (2 %).

Graf č. 4: Počet cizinců v Pardubickém kraji dle jejich pobytového režimu v roce 2012

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat [7]

3. Hodnocení informovanosti cizinců

Příkladem jsou uvedeny služby nestátních neziskových organizací, úřadů, publikace nebo jiné materiály, které jsou buď poskytovány nebo distribuovány mezi cizinci přicházející na území Pardubického kraje, poskytují důležité informace, instrukce a rady, jak se nejlépe přizpůsobit s novým prostředím, se zdejší legislativou, jak správně řešit daný problém a na koho se obrátit. Všechny tyto oblasti a řadu dalších je třeba neustále řešit pro integraci cizinců do našich struktur. Avšak lze toto tvrdit i pro oblast bezpečnosti? Jsou cizinci dostatečně znalí a informovaní? Vědí, jak se v daných situacích zachovat, na koho se obrátit? Na tyto otázky se pokouší odpovědět předkládaný výzkum.

Provedení tohoto sociologického průzkumu je nezbytné zejména pro prověření a následně k zajištění míry informovanosti občanů s cizí státní příslušností v oblasti jejich bezpečnosti, kterou je nutné zabezpečit, poněvadž i z pohledu bezpečnosti musíme brát ohled na integraci cizinců do českého prostředí.

3.1 Metodika výzkumu

Sběr a pořizování dat byl uskutečněn formou dotazníkového šetření a řízených rozhovorů. V rámci sběru dat, se výzkum soustředil na všechny národnostní kategorie cizinců. Okruh cizinců pro potřeby tohoto výzkumu nebyl omezen. Pro průzkum byli osloveni jak evropští tak i mimoevropští cizinci. Národnostní složení respondentů částečně korespondovalo s poměrným zastoupením národností v kraji, kde převažují cizinci z třetích zemí nad občany pocházející z evropského prostoru.

Dotazování směřované k cizincům probíhalo na různých místech - v prostorách nestátní neziskové organizace působící na Pardubicku – Most pro lidská práva, v rámci jejich jazykových kurzů češtiny pro cizince, na pracovištích cizinců (zahraniční firmy, tržnice, obchody, restaurace, bistra), na pobočce Živnostenského úřadu v Pardubicích, v místě bydliště respondentů, na pracovišti Odboru azylové a migrační politiky v Pardubicích, na půdě Univerzity Pardubice se zahraničními studenty a na dalších náhodně vybraných místech.

Rozsah sběru dat prostřednictvím dotazníku byl značnou mírou omezen díky nízké důvěře cizinců při poskytování údajů a informací vztahující se k vlastní osobě. Velká část oslovených projevila obavu, nedůvěru či dokonce strach, a následně vyplnění dotazníku i jakýkoli kontakt odmítli.

Dotazníkového šetření mezi cizinci bylo realizováno v průběhu měsíce března 2013. Během celého měsíce bylo nashromážděno celkem 99 vyplněných dotazníků. Dotazovaná osoba byla před zahájením dotazníku informována o anonymitě a rovněž i o tom, k čemu mi získané informace poslouží.

Pro dotazování byl použit jednotný dotazník v českém jazyce, který byl následně přeložen do anglického jazyka, jelikož většina evropských cizinců nemá znalost českého jazyka. Dotazník (příloha 1) obsahuje 16 strukturovaných otázek. 4 otázky se týkaly charakteristik respondenta (státní příslušnost, pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání), 3 otázky byly zaměřeny na pobyt v ČR (doba a účel pobytu, znalost českého jazyka) a zbývajících 9 otázek zjišťovalo postoj, zkušenosti a znalosti respondentů v oblasti bezpečnosti.

Ke zjištění zmíněných skutečností byla zvolena metoda dotazníkového šetření a řízených rozhovorů směrem k cizincům pobývajícím na území Pardubického kraje. Snahou tohoto šetření je vypracovat přehled o znalostech a informovanosti jednotlivých dotazovaných osob v oblasti bezpečnosti a ochrany obyvatelstva.

Závěr

Z výzkumu vyplývá, že cizinci pobývající na území Pardubického kraje jsou obecně málo informováni o bezpečnostní problematice. Že je množství informativních materiálů týkajících se této problematiky nedostačující, dokazuje i výsledek otázky č. 9. 73 % dotazovaných se neseetkala po dobu pobytu v ČR se žádnými informacemi týkajícími se mimořádných událostí, což zároveň prokázalo platnost dílčí první hypotézy výzkumu „50% respondentům nebyly poskytnuty žádné informace týkajícími se mimořádných událostí během jejich pobytu na území České republiky“.

Sami respondenti měli následně možnost navrhnout způsoby řešení nízké informovanosti cizinců o bezpečnosti a ochraně obyvatelstva. Uvádí, že nejlepší zdroj informací se pro ně jeví **internet či publikace**. Z celkového výčtu možností dopadla nejhůře jako zdroj informací beseda.

Zajímavým zjištěním výzkumu byla otázka č. 12 týkající se mezinárodního čísla tísňového volání, kdy pouze 14 evropských respondentů uvedla správné znění tohoto čísla. Číslo 112 nezná 72 % všech respondentů. U národních čísel tísňového volání prokázalo znalost v průměru 30 % cizinců, což rozhodně není uspokojivé číslo. Odpovědi na tyto otázky potvrdily druhou stanovenou hypotézu „Více než 50 % respondentů nezná linky tísňového volání, které se používají v rámci České republiky“.

I v souvislosti s dalšími otázkami nelze jednoznačně tvrdit, že evropští cizinci zaznamenali vyšší úspěšnost znalostí nežli cizinci z třetích zemí. Při vyhodnocení otázek č. 14 a č. 15 bylo dosaženo srovnatelných výsledků.

Otázka č. 14 se týkala varovného signálu, konkrétně zda by cizinci věděli, jak se při jeho zaznění zachovat. 67 % respondentů označilo odpověď ne, čímž byla ověřena třetí hypotéza „Více než 50 % respondentů neví, jak se správně zachovat v případě, že zazní varovný signál „Všeobecná výstraha““. Podrobnějším zkoumáním pomocí doplňujících otázek se ukázalo, že reakce respondentů, kteří označili odpověď ano, by byla v konečné fázi nesprávná a finální procento by se tím i navýšilo. Tato otázka dokonce zaregistrovala větší informovanost právě u cizinců z třetích zemí.

K otázce č. 15 se vztahovala čtvrtá hypotéza „Více než 50 % respondentů neví, co by mělo obsahovat evakuační zavazadlo“. Lze říci, že tato otázka obstála nejlépe z hlediska výsledku. Avšak 59 % cizinců odpovědělo nesprávně, což prokázalo platnost této hypotézy. Všechny zmíněné věci v dotazníku patří do evakuačního zavazadla. Pouze 5 respondentů označilo všechny možnosti z nabídky. Ostatní dotazovaní by si nejčastěji do evakuačního zavazadla zařadili věci jako jsou osobní doklady, mobilní telefon, léky nebo pitnou vodu. Naopak nejvíce opomíjeli trvanlivé potraviny, spací potřeby či náhradní oblečení.

Poslední otázka zkoumala zájem cizinců o tuto problematiku. Převážná část, 71 % respondentů projevila zájem o větší informovanost v oblasti bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. Opačný postoj cizinců byl většinou odůvodněn nedostatkem času či nedůležitostí problému, což svědčí o faktu, že se cizinci k této problematice staví lhostejně a podceňují ji.

Určitě by se dala prohloubit znalost cizinců pomocí vydání různých publikací, příruček či rozšířením webových stránek nestátních neziskových organizací o tyto informace samozřejmě ve srozumitelném jazyce. Dále uspořádáním exkurzí, odborných seminářů zaměřené na zvýšení povědomí o možných bezpečnostních problémech, s kterými se mohou cizinci setkat během pobytu v ČR nebo zařadit bezpečnostní problematiku do hodin výuky českého jazyka pro cizince nebo jiných kurzů určených pro cizince, které jsou pořádány nestátními neziskovými organizacemi. Jelikož někteří z dotazovaných vyjádřili nezájem o informovanost v této oblasti, je zapotřebí nalézt vhodný způsob, jak cizincům nenásilnou formou či podprahově tyto informace podat. Třeba nalézt místo, kde se cizinci často pohybují např. Odbor azylové a migrační politiky, kam si cizinci chodí vyřizovat úřední záležitosti a tam vyvěsit základní informace a rady na nástěnky a informační tabule, kde by si cizinci tyto informace mohli přečíst během čekání na odbavení a tím vyplnit svůj čas. Závěrem jsme chtěli poukázat na možnost a důležitost se věnovat problematice znalosti cizinců v oblasti bezpečnosti a její využitelnosti pro rozvoj využití poznatků pro regiony, síly použitelné pro řešení krizových situací, rozšíření vědeckých poznatků a samozřejmě pro meziregionální a mezinárodní spolupráci.

Poděkování

Príspevek byl zpracován v rámci grantu SGFES01/2013.

Literatura

- [1] ČSÚ, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.: *Cizinci v regionech ČR*. Praha, 2006. ISBN 80-86878-48-1.
- [2] ČSÚ: Cizinci v ČR 2012. [online]. [cit. 2013-01-21]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012ediciplan.nsf/kapitola/1414-12-r_2012-10
- [3] TRBOLA, R.; RÁKOCZYOVA, M. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR: Integrační politika*. 1. vydání. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-19-8.
- [4] Právní portál: Druhy pobytů cizinců s ohledem na novelu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. [online]. [cit. 2013-01-21]. Dostupné z: <http://www.elaw.cz/cs/ostatni/433-druhy-pobytu-cizincu-s-ohledem-na-novelu-zakona-c-3261999-sb-o-pobytu-cizincu-na-uzemi-cr.html>
- [5] MASTILIAKOVA, D. A KOLEKTIV. *Komunikace s cizinci při poskytování zdravotní péče a respektování multikulturní odlišnosti v rámci českého právního řádu*. 1. vyd. Ostrava: Zdravotně sociální fakulta, 2003. ISBN 80-7042-344-7.
- [6] ČSÚ: Statistická ročenka Pardubického kraje 2012 [online]. [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2012ediciplan.nsf/krajp/531011-12-xe>
- [7] Osobní konzultace na Krajském ředitelství služby cizinecké policie v Pardubicích
- [8] Ministerstvo zahraničí ČR: Výjezdní příkaz [online]. [cit. 2013-01-21]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/obecne_vizove_informace/vyjezdni_prikaz.html

Kontakt:

Bc. Nela Vlasáková
Fakulta ekonomicko-správní
Univerzita Pardubice
Studentská 84
532 10 Pardubice
e-mail: nela.vlasakova@email.cz

Mgr. Petr Kadlec, Ph.D.
Ústav regionálních a bezpečnostních věd
Fakulta ekonomicko-správní
Univerzita Pardubice
Studentská 84
532 10 Pardubice
e-mail: petr.kadlec@pak.izscr.cz